

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год. 5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору број 10 пара за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ број 20 ПАРА

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА: „Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Vjesnik“ Cetinje (Montenegro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“, А ПРЕТИЛАТУ и ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Цетиње, 23. октобра

Предсједник Владе братске нам Србије Никола Пашић држао је ономад у Народној Скупштини дугачак говор о спољашњој политици. Говор су изазвале интерпелације посланика из опозиције, који су Влади упутили доста пријекора и оптужаба због њенога држања у току велике балканске кризе.

Излагања у Пашићевом говору су јасна, ред мисли потпуно логичан, докази тврди као бедем. Узвишенушћу начела, правичношћу погледа и величине достојанства бриљира овај експозе министра иностраних дјела мале краљевине. Одбрана Пашићева је једна, мудро и обазриво сложеним ријечима, укратко исказана драма малог народа, који је преко Хималаје искушења и мука доспιο до побједи своје праведне ствари. Она је пластично оцртани низ потреса и дубоких страдања, кроз која прођоше српске краљевине у потоњој великој балканској кризи. Његова сјајна одбрана скинула је вео тајанствености са толиких надчовјечанских мука, које су за леђима гледалаца минулих значајних историских дана у првих синова нашега племена спутавале ум, ломиле срце и душу. Тек из тога експозеа и шире масе могу сазнати, колико је тешко и мучно бити на челу једне нације, особито у тренуцима кад се дешава питање њене судбине. Дешевна борба српске дипломатије, да ли Бугаре да уцијени приликом шиљања помоћи под Једрене, оцртана је у Пашићевом експозеу драмском дирљивошћу. Али разлики тадашњем српском кавалерству не бијаху у наивности и познатој сентименталности нашега народа. Њих налагаху начела правде, без које нема праве политике, у најмању руку часна јој свршетка. Разлоге шиљању српске помоћи Бугарима, кад ови бијаху најслабији, изазвали су добро схваћени интереси. Бугари су, вели Пашић, могли тада напустити Једрене, да су их Срби оставили на цједилу, и одмах се бацити на Македонију, кад би погодбе за њихов успјех биле много боље. А зашто се у уговору о савезу није раније све предвидјело, па не би касније било крвавих обрачунавања међу савезницима? Таква су питања и пребацивања чињена са више страна кад се појавила између Бугарске и Србије распра око подјеле ратне добити. Споразум балканских земаља, вели Пашић, био је могућ на основи хипотеза. Тијем је све речено. Сложила их је само једна мисао, само један заједнички интерес: побиједити заједничког непријатеља. Све друго остављено је случају, хипотези. Зар Бугари унапријед да пристану на уступање једног дијела Македоније, па тек тада да се обвезу да пођу у рат противу Турске?

не би могао вјеровати. На дјелу се видјело, да им је уговор био средство да имају савезнике за уништење Турске, али не и обавеза, да исте по заслуги награде за укзану помоћ. Они су хтели све, другима ништа. Кад једна од страна има такав карактер и морал, уговор је тада међу њима могуће остварити само у цијелом заједничком походу на плијен, али не и корист правичне подјеле добитка. Право је рекао Пашић: уговор је био заснован на хипотезама, дакле није ништа предвиђао, већ се ослањао на случај, на „ако“. И пошто је дошао срећан случај такве врсте, којем се нико није ни надао, најграбљивији се први и помаио.

На једном мјесту у својем експозеу Пашић то објашњава умјесним психолошким разлозима.

„Али велики историски успјеси — вели он — помрачише разум слабих људи, ослабише њихову моћ размишљања о догађајима, створише апетите за тековине својега ближњег са подцјењивањем снаге својих савезника и прецјењивањем сопствене.“

„Србија је била испуњена истим осјећајима и истим духом, који ју је испуњавао кад се стварао балкански савез и када дођоше на дневни ред питања, која су избила у току рата послје закључења мира у Лондону.“

„Нијене су замјерке ради њезиног разумног и кавалерског држања дајући јој за примјер држање Бугарске. Разумије се да овакве замјерке потичу од оних, који гледају на догађаје и будућност на исти начин као што су гледали и бугарски државници.“

У експозеу су лако, природно и искрено оцртани најтежи тренуци, у којима се Србија налазила у очирата са својом јучерашњом савезницом Бугарском. Ту је на врхунцу најновија балканска драма. Сва сила разлога, сва снага доказа, сва довитљивост дипломатије, сва осјећања правичности и племенитости на страни су Србије и њених савезника у наметнутом им рату са Бугарском. Дубина трагичности тренутка раздирала је братско словенско срце Србије, кад се с једне стране узстезала да улети у борбу са Бугарима, с друге стране да се одупре хрвању са својим разгневленим јавним мишљењем. Србија је чекала, узмицала стопу по стопу натраг, слушала савјете из Петрограда, повијала се пред бугарском насртљивошћу, хладнокрвна била према мефистофелском завођењу од стране грофа Тисе, који је у име Монархије дао Балканцима право да се међусобно туку, и на пошлетку је потјерана до дуvara: Бугари је мучки нападаше.

Онај, који је изгледао да до тога тренутка има најмање права, од тада га је од једном добио највише. Озго га је крунисао сав свијет сим-

патијама. То бијаху Србија, Црна Гора и Грчка.

„Српска Краљевска Влада у томе часу није се дала завести од јавног мишљења, створенога у Србији од штампе, која се подаје осјећајима и узбуђењу“ — вели Пашић. Горку је истину рекао. Ни парламентарне владе у озбиљним великим тренуцима не смију бити вођене од бујице струје, занесене страшћу и осјећањима. И што није био такви, већ је био изнад струје, рукујући истом и ходећи за њом, а не пред њом и у њој, Пашић је извукао непријатеља на танак лед, разоружао га пред њим самим и цијелим свијетом. Сад га струја, која га је посредством штампе тјерала у пренагљеност, у амбис, благосиља, док би га неминовно каменовала, да ју је послушао и Бугаре напао, уштедивши им гнушање свега цивилизованог свијета због мучког ноћног насртаја на рођеног брата и вјерног савезника.

На крају свога експозеа Пашић одаје хвалу савезницима Црногорцима и Грцима, што су се исто тако борили славно и храбро.

Државничка мудрост и дипломатски такт диктовали су захвалност, коју је на крају експозеа исказао Русији, Француској и Енглеској на њиховом праведном схватању и потпомагању српских аспирација, а Њемачкој на њеноме труду да се што прије успостави мир међу балканским народима.

Како је нађен љеш патријарха Богдановића

Као што је јављено, љеш патријарха Лукијана Богдановића, нађен је у гаштајнској Ахи у прошлу недјељу послје подне. Њеш је нађен закачен на стубу једног моста у близини станице Кламштајн.

О томе како је нађен љеш несрећног патријарха јавља се ово: Рођак патријархов, адвокат др. Васиљевић дошао је у Гаштајн у суботу, 12. окт. мјес. Васиљевић је одмах извјестно мјесну полицијску власт да жели да настави енергична истраживања за несталим Богдановићем. Васиљевићу су тада били стављени на расположење: један жандарм, један пионер, један гњурач и још неколико људи. Са овима Васиљевић је отпочео истраживати корито Ахе. У недјељу послје подне стигли су до поменутог моста и хтели су да се већ врате, кад је жандарм примјетио да се нешто бијели код једног стуба од моста. Одмах се видјело да је то човјечији љеш. Њеш је брзо и нажљиво извађен из воде, а за то вријеме је извјештена и власт о његовом налазку. Једна судска комисија из Гаштајна одмах је упућена на лице мјеста.

Нађени љеш био је потпуно без одијела и трбухом се био закачио за стуб. Од главе је на љешу остала само доња вилица. На средњем зубу још се види златна плomba. Леђа су скоро окамењена и поцрнела. Руке су се одржале, само је на једној руци с горње стране скинуто све месо до кости, док је друга страна неповријеђена. Од трбуха је све до кичме однесено. На лијевој ноzi задржала се ципела, док је с десне ноге однесено све до костију.

Идентичност љеша је утврђена на основу личнога описа, у коме су као карактеристика наведене сразмјерно мале руке и шаке, за тим по златној пломби у зубу и најзад по мађарској фирми код које је набављена ципела. Затим висина љеша потпуно се поклапа са изводом у личноме опису.

Награда, која је расписана у суми од 7000 круна за онога, ко пронађе патријарха или његов љеш, припада сада свиима, који су учествовали у тражењу.

Послије аустриског ултиматума

Осуда ултиматума у Бечу

Орган аустриске радничке странке „Арбајтер Цајтунг“ доноси чланак у којем се, између осталог вели:

Српска је влада данас објавила једну изјаву, у којој износи своје разлоге, зашто се повлачи. Овај коминике барем по његовом смислу истоветан је са оним што су српски посланици на страни по наређењу своје владе изјавили Великим Силама; јер једна вијест „Југословенске Кореспонденције“ из Биограда каже, да биоградски кабинет до душе није упутио никакву протестну ноту Великим Силама, како се то у први мах тврдило, али је наредно својим посланицима на страни да саопштавајући Великим Силама одлуку о повлачењу српских трупа, једновремено и усмено прикажу све догађаје како су се одигравали редом.

Затим додирујући писање официозне бечке штампе и њену радост, што се овај спор на тај начин ријешно, каже да се овакво официозно писање може лако психолошки објаснити, јер, разумије се, каже даље у чланку, да ће се људи, који су у само једном кратком року од године дана доживјели скоро непрегледан низ пораза, удараца и повлачења, од радости и задовољства управо помамити, што су најпослије дочекали и они нешто, што барем по својој спољашњој форми и за сада још не изгледа као пораз.

Али све има и својих граница, и када данас наши патриоти и официозуси у својој загријаности почињу да говоре и хвале свога господара и мајстора што је извршио дјело мира и Србима отворио пут у аустриска срца, гада је нужно да се нешто учини, што би могло, да се ова господа од овога бунила и пијанства освијесте и отријезне; а ову госпуду ништа тако не би лакше истријезило и расхладило, него када би сручили на своје усијане главе овај данас објављени српски коминике!

Истина, Србија је далеко слабија од Аустрије, а особито сада послје толике ратне заморности. Како се сад видјело, ова се морала повући испред аустро-угарске пријетње, али то још није никакав доказ, да ће овај који се осјећа бијеним планути љубављу наспрам онога који га је злостављао. Аустриским ултиматумом окруњено је дјело које гроф Берхтолд још од октобра прошле године неуморно потпомаже.

Ако су наши државници, о чему нема сумње, сматрали за свој највећи задатак, да монархији на југу створе највећом мрњом прожетог непријатеља, непријатеља, који наравно није нам раван по нашој снази, али који располаже знатном војном силом, и који се сада пред цијелом Европом осјећа униженим, и који ће сада са најбешњим осјећајем за осветом вребати и очекивати згодан тренутак, тада је то грофу Берхтолду одлично испало

Ко их је раније познавао никад то

СКОЛАДИШТЕ ДРВА ЗА ГРАЂИ
на велико — на мало
ВЕРИКО ДЕВИЊИ, БЕЛЕНКА (Београд)
ПРЕМАЈЕ УМЈЕТНОСТ ЗА ЦРНУ ГОРУ НАДВОЈ
НАЈБОЉИЈИМ ВАРТАМА ЗА ПОВИЈА
ОБОВА — ДЕНТИ
Цијена тргов. проручу бездана.

НОВО! НОВО!
— МЕЛОТКА РАДЉА —
ЈОВАНА БУЈИШИЋА
НА ЦЕТИЊУ
Изнешта поштено Грађански
оде тако и у унутрашности Краљевине
за је оних дана заблава великог отпоче

Најмодернијих валута
За јесен и зимско одува и продијање
их из аустријског дан
Тамбо рачна се припрема Г. Г. офр
шине за пријемне официјске ум
Фрнзе

Објава
Јављено позитивно судише, да је
најзад још нешто дана био у депо
нату у Цетињу и Цетиње организаци
Синтег — земски судише.
Цетиње, 10. септ. 1913.
ИМА ОДБИЈА СРБИЈАХ ВАЉИ
ГЛАВА ЗАСТАВНИХ РИСТОНИ

Одговор Одрожки Краљевини

за руком. Његова политика а нарочито његов ултиматум осигурао је сваком аустриском противнику савезника. *Берхтолдова политика вриједи за Русе, или којег год другог аустриског противника, који се појави у идућим годинама, тамањ шест армијских корова.*

Зар опет?

Ономад је бечки Корбино домаћој аустриској штампи дао на расположење једно сасвијем чудновато полуслужбено саопштење, које још чуднију свјетлост баца на односе међу Аустријом и Србијом и аустријске планове у Арбанији.

У саопштењу се вели, да се на Балкану рачуна са поновним арбанашким устанком као са свршеним чином. Устанку ће бити узрок, што се Србија и Црна Гора тобоже нијесу побринуле да у својим новим крајевима заштите народносне мањине, особито Арбанасе, који су изложени свакојаким гоњењима(?!). Полуслужбено саопштење подсјећа Србију, да се је иста још у Лондону обвезала, да ће Арбанасима бити допуштен слободан приступ на пазаре у Призрену и Ђаковици (да понесу тамо оружје, које им се дотура из Трста. Ур.). Аустрија — завршава саопштење — никад неће одустати од захтјева, да Србија испуни своје обвезе спрам Арбанаса.

Биоградска послужбена „Самоуправа“ дала је горњем бечком полуслужбеном саопштењу овакву одмазду:

„Ако протектори Арбаније и овога пута не буду Арбанасе принудили на мир, Србија ће се сама побринути за своју самоодбрану. Србија има право да се више брине за сопствени мир, него за мир Европе. Србија не може допустити да разбојничке арнаутске банде опет славе оргије на њеноме земљишту. Могућност нових арнаутских упада дана је једино тијем, што су двије Велике Силе заузеле пристрасно гледиште. Ове двије Велике Силе нијесу ни прстом макнуле, када су арнаутске хорде убијале и пљачкале по Србији и нијесу казнили вође устанка, али су те исте двије Велике Силе (Аустрија и Италија. Ур.) захтијевале, да од дуготрајних ратних напора измучена Србија напусти стратегијске тачке, које су биле нужне за одбрану њенога земљишта.“

Зар опет, дакле, упади арбанаски и дипломатски сукоби због њих?

Неко се много игра са миром Европе! Да ако му та игра приједне.

Сплет, излаз Србије на море

Сплетска „Sloboda“ јавља: Сазнајемо из врло поуздана извора, да је отраг дана боравио у Сплету равнатељ босанско-херцеговачких жељезница, који је овамо дошао у скроз службено повјерљивој мисији. Равнатељ је имао да особно на лицу мјеста развиди и да се освједочи о стању садање сплетске луке и о расположивим просторијама на којима би се имале подићи грађње за случај по већања и проширења трговачког и еспаног промета у Сплету. Како сазнајемо, ова мисија, по признању самог равнатеља босанско-херцеговачких жељезница, стоји у савезу са грађом босанско-дјалматинске жељезнице Бугојно-Аржано и са жељезничким спојем Србије преко Босне-Херцеговине са Јадранским Морем. Услед ових жељезничких спојева, баве се у Сарајеву већ сада питањем да ће Сплет постати будућа лука за Босну-Херцеговину, а евентуално и за Србију, те подумљу све потребите предрадње, које би са тим новим излазима на море биле скопчане.

Ово је први пут што се чује са службене стране, да би Сплет могао постати будући излаз Србије на Јадранско Море.

Између разних дјалматинских лука нема сумње, да ниједна не би пружила Србији оне користи и благодати, које јој може пружати Сплет.

Енглеска и Аустрија у Скадру

„Келнске Новине“ јављају из Скадра, да је енглеска влада успјела да као и у скоро распуштеном адмиралском савјету и у надзорној власти, која сад замјењује адмиралски савјет у Скадру, први положај заузме енглески заступник. Прије кратког времена командант трупа, које су са Малте деташиране за скадарску надзорну власт, један потпуковник, унапријеђен је у чин пуковника и ако би на тај чин требао да чека неколико година. Тако је енглески командант опет виши у чину од потпуковника аустриског батаљона. Кад би Аустро-Угарска себи хтјела осигурати предсједништво у новом савјету команданата, морала би у Скадар послати генерала.

Стратејске жељезнице у Босни

Мађарски будимпештански лист „Аз Ешт“ дознаје, да су се бечка и пештанска влада споразумјеле да одмах почну градити нове стратегијске жељезнице по Босни и Херцеговини. Ове би жељезнице изукрстале све дијелове анектираних српских покрајина. Трошкови око грађења стали би једну милијарду круна. Аустрија и Угарска платиле би 600 милијона, а остатак би се ставио на грбачу српском народу у Босни и Херцеговини. Жељезнице би требале да буду готове до краја 1916. године. Бечко министарство иностраних дјела као разлог за хитно грађење стратегијских жељезница навело је: да Србија са Црном Гором склапа унију и да ће у најкраћем времену изаћи на Јадранско Море.

хтјели признати све благодати, што им она раскошно пружа. Ну, стољетно робовање угушило је у њима сваку вољу и мир за обрађивање рођене груде. Чему им посао и труд, када им у најљепше доба разбојничка рука све однесе и попади! На није само то. Стољетно варварство уништило је у њима сваку тежњу за напретком. Данас када су они доживјели час ослобођења, жељимо им да им нова цивилизација отвори очи, те уоче праву слику своје богате домовине и подучи их, како ће се служити тим извором благогања, а да га не исцрпи.

Ово је у истину класична земља, не само по славној историји, по етнографији, по вегеталном и анималном животу, који на њој живе, него и по парави пејсажа, који се овуда простире, по богатству воде, које овуда бистро теку, по плозодјељској моћи — трговачкој и индустријалној — коју ће једнога дана она уста вода донети, ако се буде знало разборито употребљавати њезину снагу и признати корист од овог драгоцјеног «бијелог угљена».

Нема тога пера, које би могло предочити праву слику питијне љепоте овога пејсажа, који се простире од старих па до нових граница.

Слика се на сваком кораку мијења. Путничко је око усхићено љепотама примитивнога пејсажа степених шума, часовитих пријелаза из увале у увалу, баршунастих ал-

Важне политичке биљешке

Полуслужбени грчки лист „Патрис“ пише: Италија је својим држањем противу Грчке због Арбаније између нас и себе ископала тако дубок јаз, који се никад неће моћи премостити. Италија је за навијек од себе отуђила Грчку. Ми то нећемо заборавити и запамтићемо држање Италије противу нас

Аустријски лист „Грацер Тагеспост“ у уводном чланку назива Монархију „болесним човјеком“ на Дунаву. Он вели, да су у Монархији на дневном реду такве срамотне афере, које њено друштво приказују у ружној свјетлости, од чега се мора сваки родољуб застидјети. Помиње Редлову аферу, па Лукачеву и Тисину и сада аферу Друштва „Канадијан“ за иселјавање у Америку.

Извјесни словенски листови јављају, да је Краљ Фердинанд ријешен да пријеђе у православље да би сачувао уздрмани пријесто и спријечио покрет у Бугарској за пријелаз у католичанство.

Њемачки и француски листови саопштавају, да је руски министар иностраних дјела Сазонов приликом својег боравка у Берлину на тамошњем надлежном мјесту савјетован, да се Русија измири с Аустријом и да овој попусти у њеној балканској политици.

Петроградске „Биржевија Вједомости“ дознају, да се Сазонов није повољно одазвао томе савјету. Русија не жели више да има с Аустријом заједничког посла.

Софијска штампа узрујана је ради изјаве генерала Иванова, који је у софиском листу „Политици“ отворено рекао и доказао, да је за други рат и несрећу Бугарске крив Савов. Лист „Ријеч“ доноси тијем поводом чланак са натписом: „А где је био он?“ — то јест Краљ Фердинанд. Исти лист оштро нападну Краља и њега означава главним кривцем бугарске несреће.

Одасвуда

Пригодом велеледијичке истраге у Штокхолму наложила је ондашња влада руском војном аташеју, да за 24 сата са увијек остави Штокхолм. Ни руски посланик за Шведску, који се налази на доплету, не ће се више вратити на своје мјесто.

У Аугебургу савили су некому научнику срце, које је било погођено танетом

ипских ливада ту и тамо мајсторски понајштенних; шуме, ливаде, увале воде нас до широке равнице Метохије, која се привлажује као сан; недогледно зелено море, што нас магијски привлачи себи, као какво зачарано мјесто, које је било скривено за толико стољећа оку цивилизације. Ко може описати контраст између даремљивости природе и нехаја и запустелости створених од зулума туркока? Задаћа није лака, тек би је извршило перо и мајсторски кист могли привнети успијехом крају. Ако се за једну земљу може рећи да је благословена, то се може рећи без оклијевања и за нову Црну Гору: све је ту тако хармонично понајштенено да једно попуњено друго. Велика аграрна разлика, која опостоји у новој Црној Гори, да се ту нову територију раздијели на аграрне зоне — детерминисане по физичкој околности позожаја и по комплексу свих осталих критерија, који су потребни а да се праведно оцијени и категоризира сваки положај мјеста. То није лак посао, јер је врло тешко, а да не кажемо немогуће, повући демаркационе линије, које би морале тачно одредити зону од зоне. У колико би се дало то учинити нова Црна Гора морала би се раздијелити у пољоделске зоне: гора, долина и над-приморје.

Горонити дио између ријеке Лима и старих граница најподеснији би био за пашу и обрађивање усвог тла око станова; онај дио из-

пригодом покушаног самоубијства. Пред два дана оставио је научник здрав болницу.

— Јуче пуштени су из судбеног стола у Темпшвару епископ чиновници др. П. Живковић и Јован Јовановић, који су били осуђени за вријеме кризе између Србије и монархије на 2 године тавнице. Будимпештанска краљевска курија ријешила је обојицу кривине.

Бугари се почињу кајати

„Блгарија“, орган д-ра Данева, пише у чланку под натписом „Злочиначке агитације“ ово: „За вријеме рата ширили су се систематски између бугарске војске од познатих надприродољуба лажни гласови о појединим бугарским политичарима (разум. о Гешову, Даневу и друговима). Сличне су се агитације тицале односа неких Великих Сила према Аустрији. Ова гнусна кампања доноси сада плодове. Данас се агитије у тој намјери, да се прекрсте сва словенска удружења у Бугарској. Само слијепци могу не видјети, каква се тиме причиња штета нашим народним интересима и каква неочењива услуга се тиме указује нашим непријатељима на Балкану. Тражити кривце наше народне катастрофе ван Бугарске је погрјешно; али је то злочинство, кад се то чини из партиских и других нечистих побуда. Кривци и злочинци су међу нама, у Бугарској. *Ми сами смо творци своје жалосне судбине.* Немојте Бугарској, иза њених граница, стварати нове непријатеље, има их она и иначе сувише.“

Забавник

Бакцили као средство изнуђавања. Наровици знанствени успјех што га свијет злочинаца има да забиљежи, јавља се из Лондона, камо је вијест најприје из Чикага стигла. У Чикагу добио је велики број људи из првих кругова друштва анонимна писма, у којим им злочинац пријети сасвим новим средством изнуђавања. Дана 20. септембра добила је прва госпођа Стале у Чикагу оваково писмо. Кад га је отворила, нашла је у њем слузаву масу и на строју за писање сложено писмо у ком стајаше: „Отварајући ово писмо, пустићете на слободу два милиона бакцила, што сам их у њем узгојио. Тиме сте безувјетно окупљени, али се немојте узрујавати. Јер ја имадем средство, које може убити кличе болести, што се сад у вашем тијелу налазе, ако употребите средство прије деветога дана од окупљења“. За припослање тога средства захтијева писца 12.000 кр. а од других људи, који су те листове касније добили, тражи се и 100.000 кр. Велики број најбогатиих људи у Чикагу дошао је због тога у силну бригу и страх. Редарство до сад није нашло трага изнуђивачу. Један је амерички лекар, који је истражио

међу извором ријеке Пбра, Дечанске Бистрице и Цијевне могао би бити густо и високо пошумљен уз мале ту и тамо паше; а онај брдовити дио што, од извора потоњих ријека иде до екадарског језера, подесан би био за пошумљење и за ливаде.

Стоچارство је главно врло прихода за горско становништво. Они широки пашњаци омогућују издржавање бројног блага. Производи се, врло примитивно, масло и сир, које се извози у знатној количини у Шљевље, Бијело Поље, Беране, Пећ, Ђаковици и Скадар. По тим крајевима обрађивање је до данас било врло ограничено; обрађивало се једино тло непосредно уз станове и то саво житом и са нешто пшљива. Немало ме зачуђило, када сам видио да се овдје не седи крошлар, који иначе врло лако усипјева и којег би се много лакше дало експортирати. Правно богатство ове зоне лежи у њезиним шумама у предјелу између Рожаја и Ругова, гдје вам се шуме приказују у највећем степу своје љепоте. Ради помањкања комуникација до сада је све то лежало ту као мртви капитал, који ће међутим оживјети чим се овуда уведу модерни средства.

Становништво горске зоне, ма да је прилично интелигентно и бистро, ипак нема подузетог духа. Одјелењено, може се рећи, до запад неколико мјесеци од свијета, пије могло чути гласа о цивилизацији, па се по-

ПОДЛИСТАК

По новој Црној Гори

Под тим натписом доноси «Ријечки Нови Лист» из пера наставника подгоричке гимназије г. Грѓашевића овај чланак:

Бацимо један летимички поглед по новоосвојеним крајевима, који су били додијељени Црној Гори, а које је ова држава почела уређивати, али је међутим букнула апархија у Арбанији, која се пренијела и преко њених граница, па је сав рад моментално у застоју.

Ну надамо се да ће Црна Гора и Србија брзо укротити арбанашку горонад и да ће осигурати своје границе од даљих упада ових пљачкашких арбанашких банда, па да ће се започето дјело око препорода нове Црне Горе брзо наставити.

Нова Црна Гора укључује у својим границама широке усипњете зоне, богате пашњацима и степеним дубовим шумама; пространо класичне равне зоне Метохије, која је својим плодним земљама у обиљу произицала све што Гора посјеђује, те је била извор благогања у колонија нашега народа, који на њој живе од најданијих времена.

Нова би Црна Гора већ и данас, док лежи онако неуређена, могла бити прво богатство за њезине становнике, када би они апали и

ту слугу масу, нашао у њој доста културу бактерија, али им врсту није могао са сигурношћу да установи. Чини се по опису његова дјеловања, што га уцењивач у свом писму дао, да се ради о т. зв. болести од сортирања вуне, о којој се још врло мало зна, али која иза боловања од више недјеља безувјетно смрћу свршава.

Смрт 113-годишње старице. Ових је дана у Будимпешти умрла старица Терезија Хорват, која је доживјела необично високу старост. Родила се је нанне године 1800. те је све до пошљедњег часа живота сачувала потпуну бистрину духа. Пошљедњих је година физички додуше ослабила, није могла ни ходати, а и пошљедњи зуб испао јој је прошле године. Хранили су је само јухом и млијеком, али зато је очни вид сачувала потпуно. Она је дневице по више сати читала новине — без наочара. Побољевала није скоро никада. Позлило јој тек на дан смрти. Потекла је из угледне грађанске породице. У осамнаестој години удала се је и живјела пуних 59 година у сретном браку. Родила је дванаесторо дјеце, од које живе сада тек четворо, а уз њих сва сила унучади и праунучади. Брат јој је у своје доба, након слома мађарске револуције, емигрирао и кренуо с Људевитом Кошутом у Америку. Ту се је и настанио, те је након смрти оставио наводно око 20 милиона долара баштине својој сестри. Међутим око те баштине настале су силне компликације и коначно се из њих изродила парница, коју је почела водити сама 113-годишња старица и водила је све до своје смрти.

Краљ — тврдица. Пруски краљ Фридрих Вилем I био је веома штедљив човек. А уз то је волио да задиркује и исмијава поједине секте, тако нпр. француско свештенство. Кад год би на улици срио каквог француског свештеника, упитао би га, хотећи га омаловажити, да ли је он читао Молијера (славног француског комеднографа). То се догодило и једном младом пастору, који је недавно прије тога умолно био краља, да финансијално потпомогне његову сиромашну општину, а овај то немилосрдно одбио.

— Слушајте, упита га краљ, јесте ли ви, молим вас, читали Молијера?

Свештеник се није збунио, већ одговори:

— Јесам, сире, и баш сам дошао до — тврдице („Тврдица“ је једно Молијерово дјело).

Кажу, да је краљ осјетио оштру жаоку духовита свештеника и други дан му је послао — половину траженог новца. Веле, да од то доба тврдица — краљ није више задиркивао француске свештенике.

Колико вреди женска рука? Изгледа, да женска рука четири пута више вреди него мушка. Бар то би се могло закључити из једне пресуде у Њујорку. Мис Ноакес, једна прекрасна Американка, скрхала је руку приликом једног судара својег аутомобила са жељезничким влаком. Судија је осудио жељезничку управу на 50.000 долара оштете и то, 40.000 мис Ноакесовој, а 10.000 шоферу, који је такође том несрећом био поломно руку. Весело је, међутим, код цијеле ствари то, што је лијепа мис набрзо затим својем шеферу дала ону руку која јој је још остала читава.

дадо маштању и чежњи. Савладао нехајством није знало хтјети, па је и живјело спремно од млијека, хлеба и кукуруза — или се сезило у свијет далеко од рођене груде.

Зона равнице, у којој подразумевамо висоравни што се стеру уздуж упале ријеке Тима (Гусиње, Плав, Беране, Бијело Поље и Бродарево) и Метохију, по својој геолошкој и топографској конфигурацији, по атмосферским приликама, по природи аграрног земљишта, у опште говорећи, она је свуда у једнаком стању осим мањих разлика, које произилазе од различитог начина обрађивања. Свуда по овим крајевима земља се обрађује врло примитивно, осим у околини Бијелог Поља, гдје се може оазити далеки предак преиорода. У другим крајевима тежак обрађује земљу аутоматично, онако како му је и дјед обрађивао. Индустрија благом и пољоделством захтјевају радикалну промјену; досадашњи путеви су скоро сви непроходни, па се морају градити нови, много — а да не кажем премного — земљишта лежи необрађено и запуштено у власти мајке природе. У данашњим приликама Метохија је познати богати рудокоп злата, који лежи ту запуштен без радника и почетног капитала. Али сада, када је наступио доба мира, нова ће држава ступити у тај крај и унијети цивилизацију и препород. Нетом влада дође у сусрет народу компетенцијом и добро дисциплинованом пољоделском

Дневник

Стогодишњица рођења Владике Рада. Образован је нарочити одбор, који је израдио програм за прославу стогодишњице рођења Владике Раде. Прослава ће бити у недјељу 3. новембра. С обзиром на прилике, у којима се сада земља налази, прослава ће бити скромна, али она је веома потребна, јер то потпуно заслужује прослављени пјесник „Горскога Вијенца“, чијим се именом поноси сав словенски свијет.

Наш посланик у Биограду. Указом Краљевим за посланика Црне Горе у Биограду постављен је г. Лазар Мијушковић, предсједник Државног Савјета у пензији.

Наименовању г. Мијушковића за посланика у Биограду циљ је, да се братски односи међу двијема српским краљевинама стално његују у духу заједнице и утврђују на непоколебљивој основици споразумног рада у корист обадвију страна.

Г. Мијушковић отпутовао је учуче у Биоград.

Министарске вијести. Г. Лабуд Гојнић, министар унутрашњих дјела, отпутовао је на два три дана у Црмницу.

Парастос за патријарха. Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит Митрофан одслужио је у недјељу послје службе Божје у манастирској цркви парастос за покој душе карловачког патријарха Лукијана Богдановића.

Разграничење са Србијом. Преговори за разграничење са Србијом приведени су крају, и у понедјељак су завршени срећно и повољно по обе стране.

Црној Гори остају Пљевље, Ђаковица и готово сва Метохија.

Радосно поздрављамо ово ново велико народно дјело, којим је положен чврст темељ заједници и сталном сложном раду двију српских краљевина.

Румунска списатељица. У нашој средини боравила је овдје дана румунска списатељица г-ђица

Јелена Вакареско, коју је допратио њен зет румунски пуковник г. Карибали. Госпођица Вакареско својим књижевним радом стекла је најљепши глас у својој лијепој, богатој и напредној отаџбини, преко чијих је граница њена слава продрла и у страни свијет. Она је са својим зетом била примљена у аудијенцију од Њихових Величанстава Краља и Краљице, који су их у два три маха позвали на до-

рукама нових ослободитеља. Главну производњу ових висоравни сачињавало би жито и особито кукуруз, а и духан се од назад неколико година почео с успјехом садити. Земља је за ону производњу врло добра, само је треба препоридити, а и она ће учинити да читав крај процвјета у благостању.

Метохија најплодније је земљиште на Балканском Полуострву. Туда протијечу многобројне ријеке, заштићена је од вјетра са сјевера а под упливом Јонског Мора, умјерене климе, на својим дубоким и плодним земљиштима даје годишње двије жетве и три обилне косидбе. Дијели се на четири дијела: Прекорупље, Подгор, Прекопада и Ријека. А од ових су најбогатији Прекопада и Ријека, који су додијељени Црној Гори. Уз све богатство ове лијеке простране земље ради азулума турског није се могло избјећи бројном исељавању, тако да је данас у њој пучанство врло мадобројно. Путници срце од јада нуца, када гледа колико лијених и богатих равница лежи необрађено и запуштено у власти мајке природе. У данашњим приликама Метохија је познати богати рудокоп злата, који лежи ту запуштен без радника и почетног капитала. Али сада, када је наступио доба мира, нова ће држава ступити у тај крај и унијети цивилизацију и препород. Нетом влада дође у сусрет народу компетенцијом и добро дисциплинованом пољоделском

ручак и ручак у Краљевском Двору. Ономад је одличну гошћу Њено Краљ. Вис. Књагињица Ксенија благоизвољела повести на својем аутомобилу до Манастира Острога, чијој се величанственој природи г-ђица Вакареско дуго дивила, исписавши у славу исте као и у похвалу ове српске ћабе у споменкњизи Острошког Манастира неколико прикладних стихова. Госпођица Вакареско је од високог рода. Она је из редова румунских бојара. У понедјељак је отпутовала са Цетиња преко Котора за иностранство, понијевши из наше отаџбине најпријатније успомене.

О распуштању Скупштине. Загребачки „Србобран“ радосно поздравља указ Њ. Вел. Краља којим је Нар. Скупштина распуштена и расписани нови избори. „Србобран“ вели, да ће овај акт нашега Господара без сумње свуда у српском свијету изазвати одобравање, па завршава овако: Изборе за нову Народну Скупштину водиће кабинет генерала Вукотића, који је до сада с доста успјеха и објективности управљао пословима Црне Горе.

Повлачење бонова. Г. Министар финансија Р. Поповић објавио је у „Гласу Црногорца“ наредбу о повлачењу бонова, који су у почетку рата били пуштени у оптицај у вриједности од два милиона перпера. Ова тегоба нашег новчаног саобраћаја и кредита, којој се ушљед ратних прилика морало прибећи, сад ће бити уклоњена. Бонови ће се повући из саобраћаја до 1. фебруара 1914. закључно. За повлачење истих овлаштене су све царинарнице и новчани заводи у земљи, који ће примати и исплаћивати бонове до 1. јануара 1914, а Главна Државна Благојна до 1. фебруара 1914.

Како се сада у Скадру живи. Одлични хрватски лист спљетска „Слобода“ доноси из Скадра овај допис, који би био шаљив да није и сувише жалосан:

„У Скадру живе људи као у Паризу! Сретно задовољно, раскалашно у обиљу забаве и комфорта. Цијели дан имају променадни концерат. Најприје концертира по двасата аустро-угарска, па талијанска, па енглеска војна музика, све до поноћи, тако да су Арнаути у Скадру постали врло музикални, па све сокацима пјевају ону талијанску: „Viva la Spagna, dove si magna“. За вријеме концерта људи пију и једу или бадава или по врло скупе цијене, јер су и биртије и каване богато субвенционисане, као

саужбом, Метохија ће за кратко вријеме бити опет оно што је негда била.

У над-приморској зони стеру се крајеви око Скадарског Језера и они уздуж Бојане до Јадрана. Сувишно је писати о равници око Туза. Та свакоме је позната плодна долина око Подгорице до Плавнице, а она није ништа друго него продужење ове. Она се земљишта већ данас налазе у много повољнијим приликама, но она, која горе споменуемо. Али и око ових ће се морати провести многе преуредбе, јер су у овим крајевима педазеки бојеви оставили најгоре пошљеднице.

Подручје око Бојане па до Мора је грозничаво; ту ће пригорска влада имати највише посла док претвори све оне мочваре у плодоносна поља и уреди ток ријека; али се с овим радом не може започети све дотле, док се не среде пријавке на арбанашким гравицама и док сјама граница не буде од међународне комисије проведена.

Јуначки синови Црне Горе и Ђрда могу бити поносни што су тако богате земље ослободили турског господства, па данас нека узму плуг у руке истим запосом, с којим су 26. септембра 1912. г. узели пушку да ослобађају ове српске земље.

што је овдје све субвенционисано. Послије концерта развија се врло живахан ноћни живот, особито по јавним кућама, јер се Европа побринула, да у Скадру етаблира три велика модерна ноћна забавишта, за која монархија, а особито Угарска, лиферује младо бијело робље, у чему јој ни Италија ни Енглеска не могу конкурисати. Послије овакових забав, које слабе живце, Скадранци траже да се окријене, а пошто и Аустрија и Италија и остале државе давају мукте и храну и пиће, то Скадранци најприје код Талијанаца поједу „Macherone“, па код Аустријанаца „Rindfleisch“, затим код Енглеца „Rosbeaf“ и напакон код Нијемаца „Mehlspeis“, а све то бива наквашено финим „Chiantiem“ и добрим „Vöslauerom“. Како видите, једе се, пије се, забавља се. Скадранци, овако размажени, постали су и обијесни, особито дјеца, од које се велевласти највише боје. У Скадру су наине двије школе: једна талијанска и једна аустриска, а свака настоји, да добије што више дјеце, а свакако да очува стари посјед. Учитељи с тога не смију ни укорити, ни повратити, ни казнити малог Скадранина, јер овај иначе бјежи у ону другу школу. Уз оволико обзира сасвијем је наравно, да од оваких школа нема никакве помоћи, јер нијесу оне основане за Арбанасе, већ Арбанаси за њих. — Арбанаси, који су се навикли све добивати бадава, буне се сада проти паробродском друштву „Austriskog Lloyd“, који да наплаћује пријевозе за особе и робу, а Арбанаси неће да за то знаду, већ траже, да пароброди бесплатно то раде, те су увјерени, да ће до скоро Lloydovi пароброди бадава возити и робу и путнике, које ће морати и богато гостити. — Овдје се дакле живи као у оној земљи, у којој је мед са стабла цурило, па ви у Далмацији морате само плаћати, што стара Арбанасија

не сеже далеко ка сјеверу, као оно у давно доба“.

Ма да у наведеном допису има много горких и жалосних истина, ми се с оним мјестима у њему, која се односе на Скадранце и Арбанасе уопште, не слажемо. Ми веома добро знамо да је Скадранима дојадно живот под међународном владавином, да се они у огромном својем броју томе животу не радују, и једва чекају да му се учини крај. Они знају, да систем оргија и пропаганада туђинских, које у редове мирних, поштених и вриједних Скадрана уносе разврат, не може никаква добра донијети будућности Скадра. У овоме је сада такво стање, да је његово грађанство почело уздисати и за старом турском управом.

Курс француског језика. Г. г. д-р Иво Јовићевић, д-р Филип Добричић и Душан Дрецун отварају вечерњи курс француског језика у нашој пријестоници. Предавања ће отпочети 1. новембра. Школарина је 10 перпера мјесечно. Овако мала цијена школарине даје свакоме прилику да научи корисни и лијепи француски језик. Поздрављамо отварање овога курса као нешто корисно и напредно.

Разне вијести

Турска и Бугарска. У „Новој Слободној Преси“ изашао је разговор са бечким турским амбасадором. У томе разговору амбасадор изражава своје вјеровање, да је закљученим миром с Бугарском ударен темељ трајном пријатељству између Бугарске и Турске. Он има разлога да вјерује, да Бугарска више неће погледати на Источну Тракију, него ће у будуће тражити задовољења своје честољубљу у правцу, гдје се налазе њезини сународници, који вапију за сједињеним са својом браћом. Сасвим је искључено, да Бугарска може икад заборавити увреду, коју јој је нанео Букурешки Мир,

оштетив знатно њене интересе. У букурешком миру нема гаранција, да ће бити дуга, а још мање трајна веза. Бугарској народности у Македонији пријете највеће опасности од других елемената, који су данас тамо доспјели на власт, да ће покушати на све могуће начине да је асимилују. — Што се, пак, тиче, Арбаније, амбасадор је нагласио, да она, у границама које су јој одредиле одлуке амбасадорске конференције у Лондону, не пружа никакве сигурности за будућност. Арбанаси, који су потпали под Србе, жудиће непрестано да се поново врате под турску власт.

На својој руци. „Нова Слободна Преса“ саопштава како се у дипломатским круговима говори о одлуци Аустро-Угарске и Италије, да питање о границама јужне Арбаније изведу на чистину и да га ријеше, па ма комисија за разграничење и не завршила своје радове.

Штадлер у Бечу. У прошлу суботу примио је цар у аудијенцију сарајевског римокатоличког архиепископа др. Штадлера. „Боснише Кореспондент“ ујерава, да је цар с највећим интересовањем саслушао извјештај, који му је др. Штадлер поднио.

Архиепископ др. Штадлер путује још ових дана у Рим, да поднесе извјештај поглавару римокатоличке цркве о приликама у својој дијезези. Штадлер се тек послје три недеље дана враћа у Сарајево заједно с посвећеним бискупом Шапићем.

Бугари опет демантују. Информације једног букурешког листа о тобожњим војничким припремама бугарским против Румуније, којима би центар био Рушчук и где би генерал Фичев управљао мобилизацијом, потпуно су измишљене. — Бугарска не врши никакву мобилизацију. — Генерал Фичев није никуд ишао из Софије од како се вратио из Карлсбада.

Увријешени Бугари. Париски листови имају вијест из Софије, да је бугарски пјешадски поручник Тончев отпутовао у Париз да по налогу великог броја официра затражи од француског књижевника Пјера Лотија разјашњења због његовог рђавог писања о бугарској војсци.

Бугарска и Аустрија. У поновним вијестима тврди се да ће се краљ Фердинанд ускоро састати са аустро-угарским министром спољних послова грофом Берхтолдом у Будимпешти. Овом састанку присуствоваће и бугарски министар спољних послова Генацијев.

Изваја валонске владе. Из Валоне јављају, да је привремена арбанашка влада упутила свима Великим Силама телеграм ове садржине:

Што је привремена влада Арбаније успјела да за вријеме од једанаест мјесеци, борећи се с безбројним тешкоћама, одржи ред и сразмјеран мир у земљи, околаној од свих страна непријатељима, који су се заклели да је упропасте, она — влада — не приписује то себи у заслугу, него се за то има захвалити патриотизму и резигнацији арбанашког народа. Али ово провизорно стање не може се продужавати на неодређено вријеме, а да се не наиђе на несавладљив отпор, јер се већ дошло до крајњих граница стрпљења. Стога се привремена влада обраћа благонаклоности кабинета пријатељскога (како се поименице које Велике Силе) и обавјештава га о једнодушној жељи арбанског народа, да се што прије наменује киваз за Арбанију. Већ и само присуство киваза биће довољно да споји све редове арбанашког народа на дјелу сједињена Арбаније и организовању управе. Привремена влада нада се, да ће Велике Силе узети ову молбу у озбиљно разматрање. Привремена је влада готова да што прије предузме све потребне кораке те да се што скорије дође до срећног резултата, који сви Арбанаси очекују с највећим нестрпљењем. У име привремене владе Арбаније: Исмаил Кемал.

Краљ Фердинанд и гроф Берхтолд. „Цајт“ јавља да се гроф Берхтолд састао са краљем Фердинандом у дворцу на свом спахилуку у Угарској.

Енглеска опомена Аустрији. Из Лондона јављају: Аустро-угарски амбасадор имао је ономад дуг разговор са Сер Едвардом Грејом. Амбасадор је дао одговор грофа Берхтолда на примједбе, које је енглески Форен Офис учинио, кад му је саопштено да је Аустрија позвала Србију да евакуише арбанашко земљиште, а које примједбе нијесу биле пријатне за аустријско гледиште. Сер Едвард је сад поново изјавио жељу, да се све Велике Силе сложи држе у арбанашким питањима јер је Арбанија заједнички створ свих Великих Сила.

Резултат пописа становништва у Новој Србији. Према попису становништва што су га у варошима Нове Србије извршиле војне власти, поједини градови у ново-ослобођеном дијелу Србије имају становника: Београд 59.856, Скопље 47.384, Марков Припад 21.783, Призрен 21.244,

Приштина 18.174, Велес 16.624, Баковица 14.500, Нови Пазар 13.434, Охрид 11.038, Дебар 10.199, Тетово 10.070, Митровица на Косову 9354, Пљевље 7935, Крушево 7903, Ђевђелија 6000, Кавадар 5861, Вучитри 5749, Кичево 5400, Криворечка Паланка 4893, Ресан 4756, Ораховац 4593, Сјеница 4539, Куманово 4721, Феризовић (Урошевац) 4405, Гостивар 4384, Струга 4120, Неготин 4050, Пријепоље 3355, Кратово 3020, и Нова Варош 2909. Овдје недостаје још неколико мјеста као Дојран, Гиљане, Прешево, Прибој и т. д. Варошко становништво Нове Србије износи преко 400.000 душа.

Проширење женских права. У аустријском универзитету су женске биле приуштене учењу медицине, као и вршењу лијечничке праксе. Ну поданице Босне и Херцеговине нијесу уживале то право. Наредбом аустријског министарства наставе стекле су то право и поданице Босне и Херцеговине.

Колера у Србији. Стање је колере у Србији 15. октобра тек год. као и дан раније, јер нема ни приновљених, ни оздрављених ни умрлих случајева. Колерних болесника има још свега 42 и то у срезovima: посавском округу биоградског, посавском округу ваљевски, пчињском, кључком, белчићком, параћинском, јадранском, мачванском, п. тамнавском, подунавском, голуbacherком, пожаревачком и рамском.

Генацијев. Г. Генацијев отпутовао је за иностранство.

Бугари у Тракији. Бугарске трупе које улазе у Тракију наилазе на села понајвише и опустошена од стране башибозука, који се повлаче.

Румунски буџет. Вишак буџета износи 100.406-309 данара, крај свега застоја који је причинила мобилизација.

Руска пристаништа. Савјету за пловидбу и трговину биће поднесен пројект о грађењу пристаништа на Црном и Балтичком Мору.

Служба у руској војсци. Министарство војно поднијеће Думи законски предлог о продужењу службе у војсци од три мјесеца. Класа која довршује службу ове године, биће задржана под заставом до 1.14. јануара 1914.

Из Хрватске. Троши, професор универзитета у Загребу, постављен је за шефа секције за просвјету у Хрватској. Бошњак постављен је за префекта загребачке жупаније; Адамовић, жупан у Осјеку, добио је титулу мађарског барона.

Немачка ваздушна флота. Ваздушна флота биће ускоро повећана са четири нове лађе. Војска ће располагати са десет модерних ваздушних лађа.

Г. Делкасе. Француски министар у Петрограду отпутовао је на своју дужност у Петроград.

Руси и Турци. Према сигурном турском извору преговори између Порте коју представља Цавид-беј, и руског амбасадора, поводом политичких и економских питања која интересују обе земље, иду својим током. Добивени резултати повољни су. Споразум ће бити потписан кроз неколико дана.

Једна комисија под предједништвом Талат-беја, која изучава питање о реформама у источној Анадолији, предузела је свој посао. Како доноси „Жен Тирк“, комисија се у једној од посљедњих сједница бавила питањем о постављању руских и немачких инспектора.

Телеграфски извјештаји

Италија против Словенства

Рим, 20. октобра.

Агенција Стефани изјављује, да је фантастична вијест неких листова, као да је италијанска влада новела преговоре у Атини за један анти-словенски споразум између Италије, Аустро-Угарске, Румуније и Грчке. — Бечки Кор. Биро.

Из српске Скупштине

Београд, 20. октобра.

У Скупштини слиједи расправа о адреси. Министар Унутрашњих Дјела, Протић, изјавио је, да уставни режим у новим крајевима може бити уведен тек пошто се потпуно осигура лична и имовна безбједност. Пријелазни режим трајао би десет година. — Бечки Кор. Биро.

Бугари мијењају вјеру

Софија, 21. октобра

Скупштина народне лиге донијела је резолуцију, којом се позивају влада и духовенство да подупру најенер-

гичније идеју о преласку Бугара у унијатство.

На конгресу Даневљеве странке, овај је држао говор, којим је покушао да баца сву кривицу за катастрофу Бугарске на главни војни стан. — Бечки Кор. Биро.

Бугарске неисправности

Биоград, 20. октобра

Прекјуче је једна чета од 40 до 50 бугарских комита пријешла српску границу према селу Рабровац, на путу између Дорјана и Струмице, нападнувши двадесет турских породица, које су ходиле у Бугарску и ако су ове имале дозволу од бугарских власти за путовање. Убијено је и рањено више Турака. — Биоградски Пресбиро.

Оздравио Коковцев

Рим, 22. октобра

Коковцев се потпуно опоравио. — Бечки Кор. Биро.

Умро Сава Грујић

Биоград, 22. октобра

Бивши предједник Државног Савета, генерал Сава Грујић, умро је. — Бечки Кор. Биро.

Ступио на пријесто

Бруншвик, 22. октобра

Нови војвода Ернест Аугуст ступио је на пријесто. — Бечки Кор. Биро.

Разграничење јужне Арбаније

Берлин, 22. октобра

У компететним круговима изјављују да Њемачка потпомаже Аустро-Угарску и Италију у питању разграничења јужне Арбаније. — Бечки Кор. Биро.

Грчка у питању Арбаније

Атина, 23. октобра

Атинска Агенција објављује, да је влада предала синоћ представницима Аустро-Угарске и Италије одговор на њихове кораке. — Бечки Кор. Биро.

Одликован генерал Бурнеј

Лондон, 23. октобра.

Краљ је именовао адмирала Бурнеја кавалером ордена Св. Михаила и Георгија у име признања за његове заслуге у администрацији Скадра. — Бечки Кор. Биро.

Кошута болест

Будимпешта, 23. октобра.

Стање Кошута, који је од дуже времена болестан, веома се погоршало. — Бечки Кор. Биро.

КЊИЖЕВНОСТ

Косовски осветници. Г. Ристо Мисита, учитељ српске школе у Сарајеву, поредио је и издао збирку патриотских pjesама, из балканско-турског рата, под горњим именом.

У књизи су донесене одабране pjesме наших и хрватских, млађих и старијих модерних pjesника, као: Алексе Шалтића, Мирка Королије, Јосифа Милчића, Душана Осмоковича, Тресака — Павичића, Микуна Павићевића, Милана Ђурчина, Милорада Павловића, Сима Пандуровића и т. д. На крају књиге долази „Косовска Ајтогеоза“, драмски комад у три слике, од уредника збирке г. Мисите. Књига износи четири штампана табака обичне 8°. Издање је веома укусно и солидно.

Ове снажне, сочне и пунокрвне патриотске декламације најтоплије препоручујемо читалачкој публици, нарочито нашој младежи, којој је у првом реду књига и намијењена. Распродају исте за Црну Гору врши књижара „Његош“, В. Н. Мартиновића, на Цетињу Гор.

Црногорски Јунаци. Пjesме Микуна М. Павићевића. Издање књижаре „Његош“. Цетиње 1913. Цијена 50 пара.

Ових дана изашла је књига, чији натпис горе исписамо. Павићевић је у тој снажном дикцијом сликао дјела деветорице познатих хероја наше прошлости, који су, својом крвљу и костурима, постављали камен темељац мајке отаџбине. Књига је написана чистим књижевним језиком и проткана живим и пластичним описима нашијех камених гора; одише

истинским патриотизмом и светом љубављу и поштовањем спрам оних славних витезова, који су, ради очувања слободe свога народа, умирали на коцу и конопцу.

Од свих pjesама најјача је и најдирљивија трагедија Вукоте Мрваљевића и његова нејаког Ненада.

Ову симпатичну, укусно опремљену књигу најтоплије препоручујемо. К.

Малый Толковой Словарь русскога языка. (Саставио Петар Е. Стојан. Издање В. Ј. Макушкина. С. Петроград. Тип. К. П. Шрадера. В. О. болшой пр. 19. 1913. стр. 760. XVI. циј. руб. 2-70 коп).

Ма како да је чудно, ипак велики руски народ до данас био је без рјечника свога родног језика. Ту огромну, велику празнину, а притом такови гигантски посао, допунио је ове године г. Петар Е. Стојан. — Нас Србе двоструко интересира ова појава, једно што смо добили потпуни рјечник руско-руски, (а рјечник је првостепена помоћ при изучавању језика како иностраног тако и материног, те потоме недостатак рјечника ставља учитеља и ученика у савршено тежак положај;) а друго, што је аутор овог сваке похвале достојног дјела — Србин. Због тога ће ми читаоци дозволити да у кратким потезима прикажем његову биографију: Петар Е. Стојан (овић) рођен је у Бесарабији (Исмаил на Дунаву) 6—X, 1884. г., од Србина (емигрант), а мати му је Црногорка, Радовић (из Мартинића). По свршетку гимназије Исмаилске и Ришельевске као студент треће г. Одеског Универзитета буде затворен и послан у пустињу пермске губер. у Пердин. Отуда с туђим пасажом пробије се у Швајцарску, а потом у Француску. Двије године провео је у Паризу, изучавајући и са жаром љубави бацајући се у наручја разним наукама. Послје буде помилован и врати се у Русију. Ту он публикује опсежну и научну књигу: Путови к истини (1908. стр. 243), дјело социјално-философско, и одаје се за заносом идеји о међународном језику Есперанту, на чију пропаганду он јавно обећава жртвовати 20% чисте добити од овог рјечника. Ове године посјеђава петроградску универзу (математ. факултет).

Писац овог рјечника поставио је за свој циљ објаснити све основне рјечи писмене и усмене, које употребљују образовани Руси, а тако и црквено-словенске и иностране, отуд овај рјечник и садржи 42.000 рјечи са објашњењем тачног значења сваке рјечи, а и посредством слика (има их у тексту 1300), са означењем акцента. На овом рјечнику радио је аутор пуних 5½ година, а израђен је по образцу француског „Petit Larousse Illustré“ и енглеског „Collins Globe Dictionary“.

Но, каква је корист од оваквих рјечника? — Несумњиво огромна. Макс Милер непобитно је доказао, да обични смртни човек веома далеко стоји од знања свијех рјечи свога родног језика и многобројног значења њиховог. Милер је израчунао, да обични сељак не употребљује више од 800 рјечи у свакој говору, средње образовани човек око 3½ хиљаде, а Шекспирова дјела садрже 15 хиљада рјечи. Излишно је, дакле, и доказивати какво огромно значење имају слични рјечници па и за најобразованијег.

У овом рјечнику увео је писац велики број рјечи које се употребљују, а које бете узалуд тражити у свима досадашњим рјечницима руског језика: „Дал.“ (цијена 32 рубље), Чудинов (6. рубаља), Орлов (недовршен), Академски (до слова „К.“ ипр: стаченик, сплотчина, справочник и т. д.).

Ако свему овоме додамо умјерену цијену, а притом веома укусно издање, без сумње се може рачунати да је овај рјечник достојан сваке пажње не само онијех, којима је потреба по уопште свијех читаоца. Р. М. Чулић.

Велики дуџан

на главној пјаци спрам споменика, у Мирковој вароши, издајем под најаи од 23. априла 1914.

За погодбу обратити се у Подгорници господину Шћепану Стијовићу, а на Цетињу мени.

п. п. бр. 49, 1 1 ДИМИТРИЈЕ БЕГОВИЋ.

